

FOTOĞRAFTA SEMBOLİZM VE HABER FOTOĞRAFINA YANSIMALARI

Özer KANBUROĞLU*

Symbolism in Photography and Its Reflections in Press Photography

Our daily is world of symbols...We encounters brands, logos, traffic signs, and all other visual materials at every aspect of our lives. These symbols, which have become cult, also direct the way we live. They are also being used in arts, which is an inseparable part of life, to give out messages. They are accepted as the best way of giving out messages. By the same token, photography also used symbols to create an expression language. This language is best used by the press photographers.

Press photographers started making references to some symbols in the pictures that they shoot. Sometimes a coffin, sometimes a flag, sometimes a logo or a gun directed at the head of prisoner started expressing some story with symbols without the need of any subtitles. In a world where visuality has been reduced to out

---

* Yard. Doç.Dr. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf Bölümü

daily life, these symbols will be permanent elements of photography.

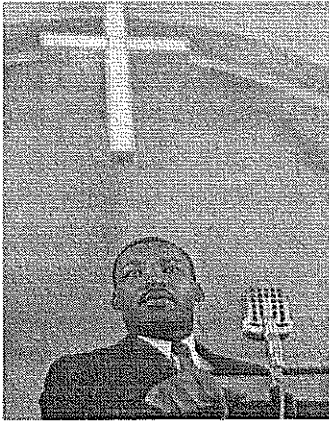
Key words: Photojournalism, Sembolizm, Haber Fotoğrafçılığı

Günümüz her alanda semboller dünyası... Markalar, logolar, trafik levhaları ve çeşitli görsel malzemelerle yaşamın her alanında karşımıza çıkıyor. Kült olmuş bu görsel malzemeler neredeyse hayatımıza her alanda yön veriyor. Hayatın ayrılmaz bir parçası olan sanatta da bu malzemeleri kullanıyor. Mesaj vermede en kolay yol olarak kabulleniliyor.

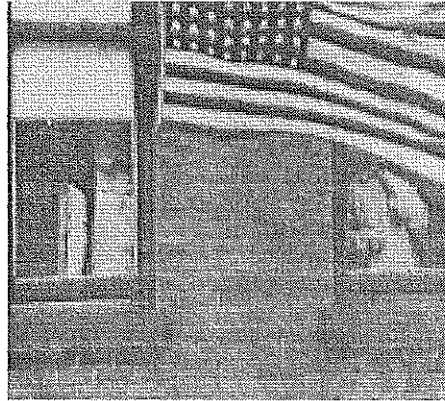
Sembolizm, kavramı 18.yüzyılın yüzyılın sonunda fotoğraf gruplarının dikkati çekmişti. "Özellikle Clarence White ve Fred Holland Day çalışmalarının bir bölümünde kendilerinin işareti olarak dünyayı tasvir etmek için saydam bir balon kullandılar. Amin Langdon Coburn, 1912'de bulutları şiirsel semboller gibi kullanarak yarı-soyut fotoğraflar çekti. Bunlar gibi Alfred Stieglitz'in "eşdeğer"leri bu konuya ilgisinden, bulutlar üzerine çalışmalarından doğdu. Görüntünün estetik değerinden çok, çocukların, hayal dünyasında yaşayanların yoluna başvurdu. Bulutlar onun üzerinde çok düşündüğü, deneyleri olduğu konuları çağırıyordu. Bu yolla hayat felsefesini açıklayabileceğini düşündü." Stieglitz, bir fotoğrafçı olarak başarısını sadece çevresinde bulunan insanlarla değil, bir kısmı gerçekten fotojenikler herhangi bir konuyu kişiden bağımsız olarak çekerek ispat etmek istemiştir. Doğadaki nesnelere çalışırken tüm müdahalelerden kaçınıp tamamen yalın fotoğraf teknikleri kullandı.

"Amacını, daha fazla fotoğraf gibi görünen fotoğraflar yapmak. Fotoğraflarım gözü ve görüşü olmayan biri tarafından görünmeyecek. Bir gören onları bir daha asla unutmayacak" diyordu. Stieglitz'in, 1922'deki ilk "eşdeğer" leri müzik için yapılmış metaforlardır. Sonraları daha kendini eleştiren, kendine özgü anlam taşıyan metafizik bir boyuta ulaştı ve "eşdeğerlik" kavramı çok sayıda yandaş topladı."(1)

"Eşdeğerlik ve Sembolizm kavramı, Amerikalı ve İngilizlerden oluşan küçük bir grup fotoğrafçı arasında 1960-

Charles Moore'ın bu fotoğrafında kullanılan haç ile birlikte konuşmacının hıristiyan kişiliğine gönderme yapılmaktadır

Robert Frank bu fotoğrafta kadrinin belli bir bölümünü işgal eden Amerikan bayrağı ile fotoğrafın Amerika topraklarında çekildiğini sembolize etmiş.

1970'lerde bir "kült" haline geldi. "White, "Aperture" dergisini 1952'de kurdu. 1976'da ölene kadar da başında kaldı. Bu dergi, modern estetik fotoğrafın, özellikle ileri reproduksiyon teknikleri kullanıldığı metamorfik ve sembolik çalışmaların

vitriini haline geldi. Bu yayında, Paul Caponigro, Frederick Sommer, Walter Chappell ve diğere bir çok fotoğrafçı tanıtıldı. "Camera Work"ten 50 sene önce Aperture, fotoğrafçılar arasında bir haberleşme kanalı haline gelmiş, fotoğrafın gelecek kuşaklara aktarılmasına yardımcı olmuştur" (2) Sembolizm'in önemli isimleri arasında Wynn Bullock, Clarence John Laughlin, Ralph Eugene Meatyard, Harry Callahan, Duane Michals ve Lee Friedlander'ı gösterebiliriz.

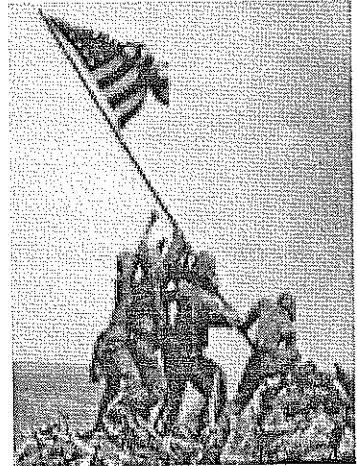
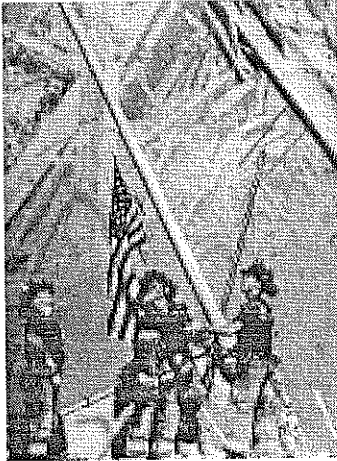
Bu amaçla çekilmiş fotoğraflara bakıldığında anlatımı metafor kullanılmış görüntülerde ana konuyu dolaylı olarak kavrarız. Nesnelere birbirleri ile ilişki içinde anlam kazanır ve ayırt edilir. Fazla güneş ışığı veya donmuş bir pencere camı, bir ses bir duygu sağlayabilir. Çırpıntılı bir deniz, kayalar, bulutlar ve değişik bitki formları birbirlerini değişik duygular yaratarak etkileyebilirler. Fotoğraf, metafor yaratmak için düşünülmeden veya planlı olarak bir araç olabilir.

Çünkü yorum oldukça kişiseldir. Burada seyircinin oldukça önemli bir rolü vardır. Fotoğraf kendine özgü bir doğruluğa sahip olup, önceki deneyleri, diğere fotoğrafları, başka tür görüntüleri çağrıştıracak katalizör bir rol oynayabilir. İlk görünüşte belirgin mesajları olmayan böyle fotoğraflar her zaman kendisine bakan kişiyi üzerinde düşünmeye zorlar.

Fotoğraf bize çağrışım yaptıracak şekilde semboller içerebilir veya kendisi de bir sembol olabilir. "Örneğin beyaz renk, saflık, TV ve otomobilde tüketici kitlesini düşündürebilir. Bunlar reklam dünyasında oldukça yoğun olarak kullanılmaktadır. Semboller, dışavurumcu fotoğrafçılar kadar, insanı fotoğraflayan belgeselciler

tarafından da kullanılır. Robert Frank'ın yalnız kişileri, bayrakları ve otomobilleri; Bill Brandt'ın İngiliz orta sınıfına ait ayrıntıları birer semboldürler. Dorothea Lange'nin fotoğraflarının kendileri birer sembol haline gelmişlerdir. Metafor, hem ustalık ister, hem de kişiye bağlı değişiklik gösterir. Fotoğrafçılık alanında bunun kökleri Alfred Stieglitz'in çalışma yaşamının son 15 yılı içinde (1922-1937) çektiği fotoğraflara dayanır. Fotoğraf, gazete ve dergilerde kullanılmaya başlandığında, reklam ve illüstrasyonlar da resimsel yaklaşım artık çok çekici gelmemeye başladı. Stieglitz bu dönemde bir tartışma üzerine duygu ve görüntünün aynı değeri taşıyabileceğini gösteren "equivalents" (eşdeğer) adlandırdığı seri bulut fotoğrafları çekmeye başladı. Bunlar duygu ağırlıklı, anlama sahip görüntüdür. Aynı metamorfik yaklaşım, Minor White, Aaron Siskind ve Harry Callahan'ın kendi bireysel biçimlerini sürdürebilmelerini sağladı. Analitik ve tasarımcı bu ifadeyi benimseyen okullar arasında güçlü takipçileri vardı. Ralph Eugene Meatyard, Wynn Bullock ve Duane Michals, siyah-beyaz çalışan, ton değerlerini sembolik, mistik değerler için kullanan fotoğrafçılardır." (3)

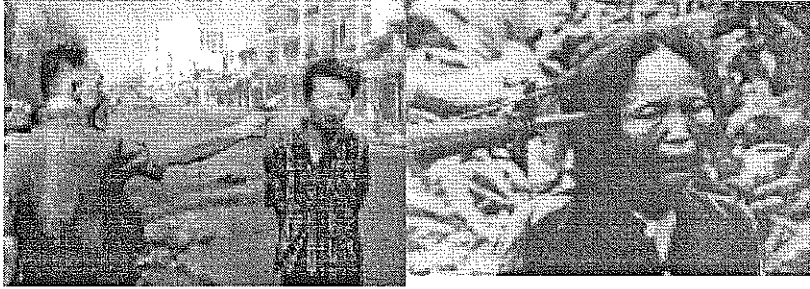
Haber fotoğrafçılığı da bu yoldan hareketle semboller kullanarak mesajlar vermeye başladı. başlangıçta resimli gazeteciliğin yerini alarak olayların gerçek betimlemelerini veriyordu. Haber fotoğrafçılığını, fotoğraftaki teknik gelişmelere paralel olarak gelişmesiyle birlikte, sadece olayların gerçeklerini gazete okurlarına ulaştırmamakla kalmadı. Zamanla semboller de kullanarak okuyucuya olayları anlatmanın yanında bazı mesajlarda vermeye başladı. Bazen bu semboller o kadar belirginleşti ki birbirinden habersizce bir çok haber fotoğrafçısı eşdeğer görüntüler elde ettiler.

Soldaki fotoğraf 11 Eylül günü Amerika'da ki ikiz kulelere saldırının yapıldığı gün çekildi. Bu fotoğraftaki İtfaiyecilerin amaçları, saldırı sonrası bayraklarını tekrar göndere çekerek, Amerika'nın ayakta kalışını büyük devlet oluşunu ve yerle bir olan onuru kurtarmaktı.

Bu simgeler fotoğrafta geniş kitlelere bu bayrak sembolüyle aktarıldı. Joe Rosenhtal tarafından çekilmiş olan sağdaki fotoğrafta ise, 2.Dünya savaşında Amerika'nın zaferini ve büyüklüğünü simgelemektedir. Sonuçta, iki fotoğrafta bir devletin büyüklüğünü göstermenin sembolü olarak hafızalara kazandı

Soldaki fotoğraf Eddie Adams'ın tarafından Güney Vietkong'ta çekildi. Elinde silah olan kişi Güney Vietkong'lu polis şefi. Sağdaki kişi ise Kuzey Vietkong'lu bir gerilla idi.. Biraz sonra o kaçınılmaz son Kuzey Vietkong'lu buldu. . Yani ölüm. Sağdaki

fotoğraf ise, John Schineder tarafından çekildi. Bu kadının da sonu diğerinden farksız değildi. Her iki fotoğrafta yakın zamanlarda birbirinden habersizce aynı bölgede çekilmişti. Fakat, ne büyük tesadüf ki her iki haber fotoğrafçısı da kadraj yaparken aynı simgeyi kullanmıştı. Kafaya dayanmış bir namlu...

Yine ölümü anlatan iki fotoğraf... Sağdaki fotoğraf Santiago Lyon tarafından 1999 yılında Filistin'de çekildi. Diğer sayfada ki fotoğraf, İspanyol iç savaşında Robert Capa (gerçek adı Andre Friedmann'dır) tarafından çekilmişti. Her ikisinin de ortak yönü "ölüm anı" ile ince çizgiyi sembolle kullanmış olmasıydı.

Metin Kaynakçaları

- (1)“Fotoğrafta Akımlar” Refo Fotoğraf Sanatı Dergisi sayı 20/21 s. 31
- (2)“Fotoğrafta Akımlar” Refo Fotoğraf Sanatı Dergisi sayı 20/21 s. 31
- (3)“Fotoğrafta Akımlar” Refo Fotoğraf Sanatı Dergisi sayı 20/21 s. 31

Fotoğraf Kaynakçaları

Fotoğraf 1 : “Fotoğraf Dergisi” 26.sayı s.69

Fotoğraf 2 : Charles Moore “60 Years of Photojournalism”
Blackstar Picture

Collection Köneman Publish s.86

Fotoğraf 3 : Milliyet “11 Eylül 2001 Özel Albümü” s.46

Fotoğraf 4 : Arthur Rothstein “Photojournalism” s. 9

Fotoğraf 5 : “Photo” sayı 351 1998 s. 83

Fotoğraf 6 : Mehmet Ünal “Yaşamın Aynası Fotoğraf” s.81

Fotoğraf 7 : “Photo” AP Özel sayı

Fotoğraf 8 : “World Press Photo Year Book 1999” s. 13